

Prof. Dr. Veysel EROĞLU Ilısu Barajı ve HES Projesi kapsamında GAP İdaresi başkanlığı ile DSİ Genel Müdürlüğü'nün maddi destekleriyle Hasankeyf Örenyeri'ndeki ilk arkeolojik kazı çalışmaları 1985'li yıllarda Mardin Müzesi Müdürlüğü Başkanlığında ve Prof. Dr. M. OluşARIK'ın bilimsel danışmanlığındaki ekiple 2004 yılına kadar belirli sürelerde gerçekleştirilmiştir. 2004-2018 yılları arasında ise Bakanlar Kurulu Kararıyla Prof. Dr. Abdüsselam ULUÇAM başkanlığında Hasankeyf Örenyeri'nde bilimsel arkeolojik kazı çalışmaları sürdürülmüş olup önemli sayıda ve nitelikte taşınır ve taşınmaz kültür varlığı bu sürede ortaya çıkarılmıştır. 2018-2019 yılları arasında Batman Müze Müdürlüğü Başkanlığında Hasankeyf Örenyeri'nde kurtarma kazıları yapılmış olup 2020 yılında da Hasankeyf Müzesi Müdürlüğü Başkanlığında ve Doç. Dr. Zekai ERDAL'ın Bilimsel Danışmanlığında Hasankeyf Örenyeri İç Kale'de kurtarma kazısı faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Hasankeyf'in bilinen tarihinin daha da eskilere dayandığı baraj projelerinin uygulanması neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda Hasankeyf Höyükte 2008-2019 yılları arasında kurtarma kazıları yapılmış ele geçen önemli bulgu ve buluntulardan hareketle Hasankeyf Höyük, Anadolu'daki en eski ve önemli neolitik dönem yerleşme alanları arasında sayılmıştır. Hasankeyf Höyük'te Neolitik (Çanak Çömleksiz (PPNA) döneminde M.Ö. 10. Binyılın ikinci yarısına ilk iskan faaliyetleri başlamış, höyükte kazısı yapılan alanlarda Demir Çağlarına ve Helenistik döneme ait bulgulara da rastlanılmıştır. Kazı çalışmalarında ele geçen eserler Hasankeyf Müzesi ve Batman Müzesinde sergilenmektedir.

Tarihi coğrafi konumu nedeniyle dünya medeniyet tarihine mührünü vurmuş uygarlıklara ev sahipliği yapan Hasankeyf Örenyeri'nde "mağara konut" olarak adlandırılan kayaya oyma binlerce yapı günümüze kadar gelerek tarihsel süreç içinde bu önemli yapılar M.Ö. 1. Binden 20 yy. son çeyreğine değin insanlar tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Hasankeyf Örenyeri'nde son zamanlarda gerçekleştirilen arkeolojik veriler neticesinde Doğu Roma, Artuklu, Eyyubi, Akkoyunlu ve Osmanlı Dönemine ait önemli yapı ve yapı toplulukları ortaya çıkarılmıştır. İç Kale-Yukarı Şehirde; Büyük Saray, Küçük Saray, Ulu Cami, Eski Mezarlık; Aşağı Şehir de ise Artuklu Köprüsü çevresi, Zeynel Bey Külliyesi, Artuklu Hamamı, İmam Abdullah Zaviyesi, Dış Sur Çevresi, Koç Camii-Merkezi Kazı Alanı, Eyyubi-Kızlar Cami, Osmanlı Direkli Cami, Yamaç Külliyesi, Seramik Fırınları Alanı, Salihye bahçelerindeki yapılar, Kasımiye Köşkleri, Mardinike Külliyesi ve İslami Dönem Eski Mezarlık alanlarında temizlik-kazı çalışmaları 1986-2020 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Örenyeri'ndeki bu önemli yapılardan; Zeynel Bey Türbesi, Süleyman Han Yapısına ait Çeşme Kapısı ve Minaresi, Er-Rızk Camisi Mimari Öğeleri ile Minaresi, Eyyubi Kızlar Cami (Eyyubi Meliklerine Ait Mezar-Mezartaşları), Artuklu Hamamı (Osmanlı Dönemine Ait Hamamın Soğukluk Bölümü) İmam Abdullah Türbe ve Zaviyesi ile İç Kaleye girişi sağlayan anıtsal boyuttaki Eyyubiler dönemine ait Orta Kapı 2017-2019 yılları arasında Kültür Park alanına taşınarak konumlandırılmıştır.